

REZULTATI WeB PROJEKTA

Impresum:

Izdavač / Publisher

Projekat WeB – Mi smo podrška poslovanju
(PKRS - Područna privredna komora Banja Luka)/
Project WeB – We Enforce Businesses
(Chamber of Commerce and Industry of Banja Luka Region)

Za izdavača / For Publishers

Aleksandar Ljuboja, sekretar Komore / Secretary General

Uređivački odbor / Editorial Board

Aleksandar Ljuboja, rukovodilac projekta / Project Manager
Igor Pandžić, pomoćnik / Assistant
Tim za upravljanje projektom WeB: / NET Project management team:
Snježana Antonić i Goran Račić, Područna privredna komora Banja Luka / Chamber of Commerce and Industry of Banja Luka Region
Slobodan Dragičević, Privredna komora Republike Srpske / Chamber of Commerce and Industry of Republika Srpska
Enisa Kadić, Privredna/Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine / Chamber of Economy of the Federation of Bosnia and Herzegovina
Srećko Stojaković, Područna privredna komora Doboj / Chamber of Commerce and Industry of Doboj Region
Nihad Šušnjar, Privredna komora Unsko-sanskog kantona / Chamber of Economy of Una-Sana Canton
Rusmira Mandić, Privredna komora Kantona Sarajevo / Chamber of Economy of Sarajevo Canton

Urednici / Editors

Igor Pandžić

Milena Đudić

Prevod na engleski jezik / English translation

Igor Pandžić

Milena Đudić

Grafička priprema i štampa / Design and print

“Mako Print” d.o.o. Banja Luka

Tiraž / Quantity

200

Sadržaj

ŠTA JE POSTIGAO PROJEKAT WeB.....	4
1 TIMSKI RAD.....	6
2 DIJALOG.....	8
Pokrenute inicijative za unapređenje privrednog ambijenta u BiH.....	8
3 SNAŽNIJI PARTNER.....	10
31 Analiza stanja tržišta IKT preduzeća u BiH.....	10
32 Razmjena iskustava.....	11
33 Jačanje kapaciteta privrednih komora / osnivanje udruženja za IKT.....	14
34 Obuke za zaposlene u privrednim komorama.....	16
4 REZULTATI.....	19
5 VIDLJIVOST.....	21

ŠTA JE POSTIGAO PROJEKAT **WeB**

Projekat WeB ili *We Enforce Businesses* je finansiran sredstvima pretpristupnih fondova (IPA). Ovo je već drugi IPA finansirani projekat kojeg implementira Područna privredna komora Banja Luka. Projekat je iniciran od strane privrednika iz oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT), te privrednih komora u BiH koje su intenzivirale saradnju na projektnom principu kroz prethodno proveden projekat NET ili *Networking, Educating, Teaching the Chamber Network in BiH*. Više o projektima Područne privredne komore Banja Luka se nalazi na Internet stranici www.bl.komorarars.ba

Područna komora Banja Luka je 1. januara 2013. započela implementaciju projekta WeB ili Mi smo podrška poslovanju koji je trajao 27 mjeseci. Ukupna vrijednost projekta je 239.830 evra od čega je Evropska unija finasirala 90% iz sredstava IPA. Projektni konzorcijum, pored banjalučke komore, su činili: Privredna komora Republike Srpske, Privredna/gospodarska komora FBiH, Privredna komora Unsko-sanskog kantona, Privredna komora Kantona Sarajevo i Područna privredna komora Doboj. Kao saradnici u projektu su učestvovali Privredna komora Beograd i osam regionalnih/kantonalnih komora iz BiH.

Opšti cilj projekta je bio stimulisanje i jačanje mreže organizacija civilnog društva, razmjena znanja i iskustava među njima kako bi postale snažniji partner u dijalogu sa organima uprave.

Projekat WeB je ojačao privredne komore u BiH i unaprijedio njihove kapacitete za uticaj na proces donošenja odluka i politika kojima se oblikuje poslovno okruženje za IKT preduzeća kroz regionalnu razmjenu iskustava, unapređenje dijaloga sa donosiocima odluka, osnivanje tijela za zastupanje interesa i podizanje svijesti o upotrebi IKT u poslovanju.

Privredne komore u BiH su osnovane zakonom koji ih ovlašćuje za zastupanje interesa članova komore. S obzirom da u zemlji djeluje 17 komora i da većina njih ima nedovoljne kapacitete, njihove aktivnosti su većinom nekoordinisane iako su slične prirode. Umrežavanjem i unapređenjem komunikacije javlja se sinergetski efekat kojim se povećava zadovoljstvo klijenta.

Projekat WeB je povećao nivo saradnje komora kroz zajedničku organizaciju događaja kao što su pet okruglih stolova, tri treninga za zaposlene i konferencija o IKT. Projekat je ostvario definisani cilj da najmanje 80% privrednih komora u BiH učestvuje na događajima za umrežavanje. Obe entitetske komore su učestvovala u studijskoj i mentorskoj posjeti u svrhu razmjene znanja i iskustava sa komorama iz Beograda i Italije u oblasti odnosa sa klijentima i podizanja svijesti privrede o elektronskom poslovanju.

Najveći i najznačajniji efekat podizanja nivoa saradnje komora je postignut u oblasti uticaja na donosiocima odluka i kreatore politika na svim nivoima vlasti. Komore su organizovane u granska udruženja koja zastupaju interese jedne privredne grane ili interesne grupe. Osnovni preduslov za uspjeh lobiranja je saradnja preduzeća koja izražavaju svoje potrebe i komorskih radnika koji provode pregovore sa donosiocem odluke. Veći angažman privrednika u komori i njenim aktivnostima i kvalitetniji komorski kadar daju bolje rezultate pregovora. Projekat WeB je doprinijeo postizanju ovog cilja kroz organizaciju okruglih stolova i edukaciju zaposlenih u komorama BiH.

Dijalog komora sa organima uprave i drugim stejkholderima u BiH je intenziviran kroz organizaciju pet okruglih stolova i stručnu raspravu o temama značajnim za BiH privredu. Kapaciteti komora u BiH su takođe unaprijeđeni osnivanjem nova dva tijela za zastupanje interesa privrede sa specifičnim ciljevima. Obe entitetske komore su osnovale udruženja za informaciono-komunikacione tehnologije. WeB je povećao kapacitete privrednih komora i u tehničkom smislu. U konferencijske sale partnera u projektu je instalirana oprema za video konferencije koja je stavljena na raspolaganje svim korisnicima.

Osnivanju udruženja za zastupanje interesa ove privredne grane prethodila je analiza sektora IKT u BiH. Analiza je složen proces koji je uključio najveći dio BiH komora. Kako bi se proces obavio kvalitetno i rezultati analize bili iskorišćeni na najbolji način angažovani su stručnjaci iz oblasti analitike i komorski radnici su obučeni za terenski rad. Slijedili su sastanci sa privrednicima i sa drugim stejkholderima. Prikupljeni podaci su pažljivo ana-

lizirani i objavljeni u jesen 2013. godine u vidu publikacije pod nazivom „Analiza stanja tržišta IKT preduzeća u BiH“. Izgrađena je i Internet stranica *www.col.ba* prilagođena daljem razvoju i prerastanju u nacionalni portal za ePoslovanje.

Kako bi novoosnovana udruženja bila što efikasnija i u svom radu djelovala u skladu sa savremenim uslovima poslovanja, te pružala najkvalitetnije usluge članovima komore, projekat WeB je organizovao dvije studijske posjete u Italiju i Sloveniju. Sekretari udruženja i rukovodstvo komora su imali priliku da se upoznaju sa najnovijim pristupima vođenja udruženja i pružanja usluga članovima komore u oblasti ePoslovanja.

Više od 30 zaposlenih u BiH komorama su kroz projekat WeB prošli obuku o tome kako osmisliti i pružiti usluge IKT preduzećima i kako pružiti savjete privrednicima na teme ePoslovanja.

Kroz aktivnosti projekta WeB, privredne komore BiH su uvele nove usluge za članove komore. IKT preduzeća danas imaju udruženja koja se bave njihovim specifičnim potrebama i zastupaju ih pred organima vlasti. Takođe, udruženja će u 2015. i narednim godinama organizovati aktivnosti promocije i edukacije posebno dizajnirane za IKT preduzeća. Nove usluge komore za ostale članove komore koje je uveo projekat WeB su obuka za mala i srednja preduzeća o ePoslovanju, te direktne savjetodavne usluge na temu unapređenja poslovanja uz pomoć IKT rješenja.

Krajem 2014. godine projekat WeB je organizovao i događaj nazvan Konferencija o informaciono-komunikacionim tehnologijama. Ovo je bio događaj namijenjen podizanju svijesti o IKT, koji su učesnici iskoristili kako bi se povezali, razmjenili iskustva, stekli nova saznanja, prikupili informacije, lobirali, promovisali svoje usluge, potakli inicijative, stvorili prilike za poslovnu saradnju, uveli nova mišljenja i održali B2B sastanke. WeB konferencija je bio momenat za učesnike da „sjednu i porazgovaraju“ o najboljim rješenjima i definišu zadatke i odgovornosti u procesu razvoja informacionog društva u BiH. Konferencija je ugostila i nekoliko inostranih učesnika, što je omogućilo uspostavljanje regionalnih partnerstava.

Pored rezultata postignutih u projektu WeB koji su gore navedeni, privredne komore BiH su prepoznale svoju ulogu u procesu stabilizacije i priključivanja Evropskoj uniji i sve, bez izuzetka, prihvataju svoje zadatke na pripremi preduzeća za poslovanje na zajedničkom tržištu. Ovo nije mali izazov. Komore su svjesne programa pomoći koji stoje na raspolaganju civilnom sektoru kako bi im pomogli pri dostizanju ciljeva ali i nedostatka kapaciteta za učešće u tim programima. Stoga, provođenje projekta kojeg sufinansira Evropska unija i učešće u ovakvoj aktivnosti u ulozi partnera je dodatna korist od WeBa. BiH komore su stekle iskustvo i znanje u upravljanju projektima i popločale put ka upravljanju novim projektima ali i primjeni principa projekt menadžmenta u svojim organizacijama. WeB je direktno uključio šest radnika na provođenju projekta i njih još 30 je na ovaj ili onaj način upoznato sa principima projekt menadžmenta.

1 TIMSKI RAD

Projektini tim projekta WeB su činili predstavnici svake partnerske organizacije koji su radili na operativnom nivou i svakodnevnom provođenju projektnih aktivnosti. Oni su odgovorni za cjelokupnu pripremu, provođenje aktivnosti projekta i izvještavanje, svako u svojoj instituciji. Tim je sačinjavao projektne planove i kreirao način ocjenjivanja realizacije tih planova. Takođe, članovi tima su davali preporuke za poboljšanje projektnih aktivnosti i unapređenje rada u projektu.

Privredna komora	Član tima	Uloga u timu
Područna privredna komora Banja Luka	Milena Đudić, Jadranka Cvetković, Aleksandar Ljuboja	Rukovodilac projekta
Područna privredna komora Banja Luka	Snježana Antonić, Goran Račić	Koordinator
Područna privredna komora Banja Luka	Igor Pandžić	Asistent
Privredna komora Republike Srpske	Slobodan Dragičević	Član Tima, sekretar Udruženja za IKT u PK RS
Privredna/gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine	Enisa Kadić	Član Tima, sekretar Udruženja za IKT u P/GK FBiH
Područna privredna komora Doboj	Srećko Stojaković	Član Tima
Privredna komora Kantona Sarajevo	Rusmira Mandić	Član Tima
Privredna komora Unsko-sanskog kantona	Nihad Šušnjar	Član Tima

Aleksandar Ljuboja, PPK Banja Luka: „Postao sam rukovodilac Tima projekta WeB na pola projekta. Spoznao sam da je Tim uhodan mehanizam i da je uspjeh projekta zagarantovan. Ispostavilo se da je moj prvi utisak bio ispravan.”

Slobodan Dragičević, PK Republike Srpske: „Projekat je započeo s ciljem da sektor za ICT bude prepoznat kao ozbiljna grana privrede i kao grana koja najviše utiče na razvoj svih ostali grana privrede. Uočavanjem svih prednosti primjene ICT možemo i privredno okruženje unaprijediti te razvijati nove elektronske servise i prekvalifikovati veći broj radnika u ovu branšu sa sigurnim zaposlenjem. Tim načinom ćemo stvoriti veoma potrebna finansijska sredstva koja druge branše ne mogu u ovom trenutku.”

Srećko Stojaković, PPK Doboj: „Projekt WeB je svojom realizacijom dao doprinos kako unapređenju vršenja komorskih usluga, tako i efikasnijem poslovanju privrednih društava iz IKT sektora, te uopšte poslovanju MSP. Unapređenje vršenja komorskih usluga je posebno izraženo kroz bolju upotrebu IKT alata u svakodnevnom kontaktima sa komorskim članstvom, ali i kroz obezbjeđenje relevantnih informacija o privrednim društvima iz IKT sektora. Poslovanju privrednih društava iz IKT sektora i MSP uopšte, omogućen je brz i jednostavan pristup putem interneta relevantnim informacijama o samom IKT sektoru, te o potrebama vezanim za nove tehnologije koje imaju mala i srednja preduzeća.”

Rusmira Mandić, PK Kantona Sarajevo: „Izlazi iz aktivnosti projekta WeB su višestruki za komore ali i za IKT kompanije u BiH; veće umrežavanje, povećanje konkurentnosti, definisanje jedinstvenih problema poslovnog ambijenta, iniciranje transparentnosti i dostupnosti podataka u cilju korištenja IT usluga.“

Nihad Šušnjar, PK Unsko-sanskog kantona: „Smatram da je projekt WeB opravdao svoju osnovnu premisu, te da su ostvareni zacrtani ciljevi projekta kroz svih pet radnih paketa. Kao član projektnog tima posebno sam zadovoljan rezultatima prvog i trećeg radnog paketa (timski rad; jači partner) te iste smatram ostavštinom projekta WeB koja će da traje.“

Tim se sastajao na prekretnicama projekta. Iako je bilo predviđeno da održi šest radnih sastanaka, Tim je zasjedao osam puta, tri puta u Banjaluci, po dva puta u Doboju i Sarajevu te jednom u Bihaću.

Zadaci Tima su se ticali svih aktivnosti koje su provedene u projektu. Međutim, njegov rad je rezultirao i sticanjem vrijednog iskustva i znanja BiH komora o upravljanju projektima kao i podizanjem nivoa saradnje kolega iz svih komora na prijateljski nivo.

U prvoj godini trajanja projekta, obavljena je priprema svih drugih zadataka. Prvo, izrađena je projektna dokumentacija: organizaciona šema, obrasci, specifikacija opreme, opis poslova, lista kontakata, priručnik projekta, finansijske tabele, partnerski sporazumi, sporazumi o saradnji, te je napravljena Facebook grupa. Formiran je projektni tim. Sprovedene su javne nabavke: dizajnera vizuelnog identiteta, ugostiteljskih usluga, usluga brze pošte, štamparije, spoljnog stručnjaka za izradu Internet stranice *www.col.ba*, kancelarijskog materijala i druge. Zatim je obavljena nabavka opreme za održavanje video konferencije i stavljena na raspolaganje konzorcijumu. Ova oprema je smanjila troškove komunikacije u projektu ali i u svakodnevnom radu privrednih komora.

Sastanak Tima, juli 2013, Bihać

Sastanak Tima, mart 2013, Banja Luka

Sastanak Tima, novembar 2014, Sarajevo

Projektni tim je na svom prvom sastanku donio odluku da će nadzorni odbor projekta WeB činiti članovi nadzornog odbora Područne privredne komore Banja Luka, i to:

- Dragoljub Bojanić „Banjalučki velesajam“ a.d. Banja Luka
- Branko Baroš „Vodovod“ a.d. Banja Luka
- Željka Krpić “New Sanatron“ d.o.o. Novi Grad

Održana su tri sastanka nadzornog odbora; prvi, nakon prvog okruglog stola i radionice, drugi nakon pripreme srednjeročnog izvještaja projekta i poslednji u zadnjem mjesecu projekta. Nadzorni odbor je na sjednicama ocijenio ispravnost i usvojio izvještaje rukovodioca projekta, te dao prijedloge za unapređenje realizacije projekta u skladu sa ekonomskim, političkim i drugim principima upravljanja te pružio pomoć za kvalitetniju realizaciju projekta.

2 DIJALOG

Projekat WeB je održao pet okruglih stolova u cilju intenziviranja dijaloga sa organima uprave i drugim zainteresovanim stranama širom BiH.

Datum	Mjesto	Tema okruglog stola	Broj učesnika
16.5.2013.	Banja Luka	Zakonsko okruženje kao preduslov razvoja informacionog društva	48
13.9.2013.	Bihać	Korištenje IT usluga u privredi i mjere podrške sektoru IKT u Bosni i Hercegovini	34
24.4.2014.	Doboj	Sposobnost savladavanja izazova prvog zaposlenja i kompetentnost IT kadra	28
19.11.2014.	Sarajevo	Mogućnosti finansiranja malih i srednjih preduzeća, posebno informaciono-komunikacionog sektora u okviru EU fondova i fondova države BiH	24
6.3.2015.	Trebinje	Elektronsko poslovanje – dostupnost podataka	21
			155

Tokom dvije godine, projekat je kroz pet okruglih stolova u raspravu uključio više od 150 ljudi zainteresovanih za IKT sektor u BiH. Učesnici okruglih stolova su bili: IKT kompanije, stručnjaci iz ove oblasti, predstavnici organa vlasti i privredne komore.

Na osnovu zaključaka donesenih na okruglim stolovima pripremljene su inicijative koje su ukazale na trenutne prepreke u poslovanju, predložile izmjene propisa i ponudile rješenja za jačanje konkurentnosti privrede.

Pokrenute inicijative za unapređenje privrednog ambijenta u BiH

U skladu sa nadležnostima institucija, inicijative su dostavljene na adrese: Agencije za informaciono društvo Republike Srpske, Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju, Ministarstva industrije, energetike i rudarstva, Ministarstva nauke i tehnologije, Ministarstva pravde, Udruženja ekonomista Republike Srpske – SWOT i Republičke agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća.

Projekat WeB je predložio sledeće izmjene u privrednom ambijentu:

1. Potrebno je da Ministarstvo pravde RS uz podršku AIDRS pokrene postupak izrade "Analize stanja legislative za primjenu elektronskog poslovanja", kojom će se utvrditi oblasti intervencije i rokovi za pripremu i usvajanje legislative koju je potrebno izmijeniti ili donijeti, a koja će omogućiti razvoj informacionog društva u cjelini. Izmjenama u legislativi riješiće se posebne pravne prepreke po pojedinim materijalnim i procesnim propisima (opšti upravni postupak, kancelarijsko poslovanje, registri, krivično zakonodavstvo-materijalno i pro-

cesno, carine, porezi, uplata javnih prihoda, javne nabavke, i td.). Takođe je potrebno da Ministarstvo pravde RS koordinira aktivnosti drugih resornih ministarstava u cilju pripreme i izrade zakonskih rješenja iz njihove nadležnosti, potrebnih za primjenu informacionih tehnologija i elektronskog poslovanja.

2. Potrebno je da se uspostavi institucionalna osposobljenost sudstva poboljšanjem informacionog sistema, jačanjem administrativnih kapaciteta i kontinuiranim obrazovanjem i upoznavanjem sa svjetskom sudskom praksom iz područja ePoslovanja, posebno privredni i upravni sporovi, kao i inspekcija, upravne funkcije, i td.

3. Potrebno je da se završi projekat uspostavljanja komercijalnog certifikacionog tijela za izdavanje digitalnih certifikata. Uvođenje dokumenata u elektronskom obliku i sistema za njihovo upravljanje predstavlja osnovu za uvođenje koncepta elektronskog poslovanja u privredu i društvu u cjelini.

4. Potrebno je uspostaviti sistem finansijske i savjetodavne podrške za primjenu elektronskog poslovanja posebno u malim i srednjim privrednim društvima.

5. Potrebno je da se završi Projekat eVlada i omogući pružanje elektronskih usluga građanima i poslovnim subjektima (penzijsko i zdravstveno osiguranje, porezi, carinska deklaracija, javne nabavke i td.).

6. Potrebno je da se u Ekonomskoj politici RS za 2014. godinu definiše kao jedan od strateških ciljeva razvoj industrije informaciono-komunikacionih tehnologija. Adekvatno definisanom cilju predvidjeti:

- Koje ministarstvo će biti zaduženo za praćenje razvoja i aktivnosti IKT industrije.
- Mjere podrške privrednim društvima i preduzetnicima koji proizvode softverska rješenja i ulažu u istraživanje i razvoj (podsticaji, poreske olakšice, podrška promociji na međunarodnim sajmovima i dr.).
- U Budžetu RS za 2014. godinu planirati sredstva finansijske podrške.
- Obavezu Republičkog zavoda za statistiku da razvije i primjeni metodologiju prikupljanja i obrade statističkih podataka o privrednim društvima i preduzetnicima u IKT industriji (broj subjekata, zaposlenost, prihodi, izvoz i dobit). To će omogućiti kreiranje strategije i mjera podrške koji utiču na stepen razvoja, konkurentnost, efikasnost i produktivnost ovog sektora privrede.
- Obavezu Agencije za informaciono društvo RS da obezbijedi donošenje svih podzakonskih akata koji definišu e-poslovanje.
- Da Ministarstvo pravde RS, u saradnji sa Agencijom za informaciono društvo RS koordinira aktivnosti na izmjenama zakonskih propisa (materijalno i procesno pravo) koji su neophodni za potpunu primjenu elektronskog poslovanja u privredi.

7. Strategijom i politikama razvoja industrije RS i Strategijom razvoja malih i srednjih preduzeća RS za period 2014 – 2018. predvidjeti kao strateški cilj razvoj industrije IKT, razvoj metodologije praćenja rezultata poslovanja, preciznije definisati mjere podrške MSP i samostalnim preduzetnicima koji proizvode softverska rješenja i ulažu u istraživanje i razvoj. Akcionim planom provođenja strategija predvidjeti normativne i druge mjere koje je potrebno provesti, sa nosiocima i rokovima.

dr sc. Ismet (H) Pašalić, predsjednik PK Unsko-sanskog kantona: “WeB projekat ima značajne učinke za IT sektor u BiH. Oni se prije svega ogledaju u dobroj analizi stanja i utvrđivanju prepreka u poslovanju, te predlaganju kvalitetnih mjera za unapređenje rada IT sektora. Značajno je i to da je afirmisana uloga regionalnih, kantonalnih i entitetskih komora, koje trebaju nastaviti sistemski podržavati ovaj sektor. Stvorena je operativna baza podataka o preduzećima i njihovim uslugama. Baza podataka je pokazala da imamo značajan broj preduzeća IT sektora koja se bave proizvodnjom softvera, poslovnih i knjigovodstvenih programa, a ne samom prodajom računara. Zaključujem da ovaj sektor ima dobru perspektivu razvoja na šira tržišta, a posebno je važno približiti i omogućiti korištenje usluga domaćih preduzeća ovog sektora u privredi BiH.

Kao partner na projektu smo zadovoljni rezultatima, spremni smo i dalje podržavati ovakve i slične ideje.”

3 SNAŽNIJI PARTNER

Radni paket 3 projekta WeB je proveo veliki broj aktivnosti na jačanju partnerstava između komora, jačanju saradnje komora i preduzeća i jačanju pozicije koju privredne komore imaju u dijalogu sa organima uprave. Kako bi se ovi ciljevi postigli započelo se jačanjem informisanosti a završilo aktivnostima povećanja znanja. WeB je analizirao stanje u BiH, razmijenio iskustva i znanja sa partnerima u regionu, formirao nova udruženja unutar komora, te obučio zaposlene za pružanje novih usluga.

Jasmina Đermanović, PPK Doboj: „Od edukacija koje su organizovane u okviru projekta WeB imali su koristi kako zaposleni u privrednim komorama, tako i privredna društva. Zaposleni su stekli više znanja i iskustva u oblasti IKT sektora, te razmijenili iskustva sa drugim komorama u okruženju. Uvedene su nove usluge za preduzeća koja se bave informaciono-komunikacionim tehnologijama, te je podstaknuta njihova regionalna saradnja.“

31 Analiza stanja tržišta IKT preduzeća u BiH

Proces analize stanja tržišta IKT preduzeća u BiH je započet radionicom “Istraživanje IKT sektora u BiH – razvoj metodologije, uzorka i instrumenta” u junu 2013. na kojoj je 24 predstavnika entitetskih i kantonalnih/županijskih privrednih komora obučeno za provođenje analize.

Radionica se sastojala iz tri dijela:

- IKT u Bosni i Hercegovini,
- Vrste istraživanja tržišta i
- Specifičnosti u oblasti IKT istraživanja – metodologija i uzorak.

Na osnovu razvijenog upitnika i definisanog uzorka, komorski radnici su posjetili preduzeća te prikupili neophodne podatke. Popunjeni upitnici i izvještaji o ispitivanju su dostavljeni PPK Banja Luka na analizu i pripremu publikacije od strane angažovanog stručnjaka za analizu i saradnika na projektu WeB. Takođe, kako bi se istraživanje upotpunilo i mišljenjima drugih aktera na tržištu, osim preduzeća, predstavnici Komore Banjaluka su održali sastanke sa Ministarstvom nauke i tehnologije, Republičkom agencijom za mala i srednja preduzeća, Poštama Srpske, Mašinskim fakultetom u Banjaluci i Panevropskim univerzitetom Apeiron.

Publikacija „Analiza stanja tržišta IKT preduzeća u BiH“ je dostupna na stranici www.col.ba. Ona sadrži pregled stanja IKT preduzeća u BiH, njihove probleme i preporuke za unapređenje stanja. Štampana je u tiražu od 1000 komada i distribuirana tokom projektnih sastanaka i drugih aktivnosti komora u BiH.

Projektni tim je angažovao eksternu stručnu pomoć za izgradnju Internet stranice www.col.ba na osnovu razvijenog projektnog zadatka. Nakon frontend i backend procesa razvoja sajta, u skladu sa zahtjevima privrednih komora, podaci prikupljeni na terenu su uneseni te stranica sad predstavlja novu uslugu privrednih komora za članice – baza podataka IKT preduzeća sa odgovarajućim filterima za pretraživanje sadržaja i ostalim mogućnostima.

Stranica www.col.ba ima sve predispozicije da preraste u nacionalni portal za informisanje IKT sektora sa sadržajim kao što su vijesti, legislativa, kontakti, rješenja... Baza podataka i ostali servisi koji se nalaze na stranici su besplatni za sve korisnike. U posljednjem tromjesečju projekta provedena je promotivna kampanja stranice koja će biti nastavljena i nakon trajanja projekta.

32 Razmjena iskustava

S obzirom da je jedan od osnovnih ciljeva projekta bio kreirati nova tijela za zastupanje interesa privrede u entitetskim komorama, to jest udruženja za IKT industriju, projekat je organizovao sastanke sa partnerima u okruženju koji imaju iskustva u radu ovakvih udruženja. Takođe, bilo je potrebno spoznati više o komorskim uslugama posebno dizajniranim za ovu privrednu granu, ali i o uslugama komora koje se tiču promocije ePoslovanja.

U septembru 2013. godine, privredne komore Republike Srpske i Federacije BiH je posjetila delegacija Privredne komore Beograda, koja ima značajna iskustva u funkcionisanju IKT udruženja te ekspert za IKT sektor iz Regionalne privredne komore Niš. Predstavnik Komore Beograda, Dušan Rakić učesnike je upoznao sa iskustvima koje je stekao prilikom vođenja Udruženja za informatičke djelatnosti u Komori Beograd i probleme sa kojima se susretao u praksi prilikom pružanja usluga članicama. Predstavio je specifične metode rada Udruženja, kao i usluge koje Udruženje pruža svojim članicama. Upoznao je buduće sekretare udruženja za IKT u PK RS i PK FBiH sa inicijativama Udruženja i načinima na koje Udruženje saraduje sa vladinim i ostalim institucijama. Saša Matejić iz Regionalne privredne komore Niš je budućim sekretarima udruženja za IKT u PK RS i PK FBiH je predstavio najbolje načine i metode pomoću kojih će preduzeća iz oblasti IKT privući u svoja udruženja i pružiti im najkvalitetnije usluge.

Mentori su predložili najbolja rješenja za formiranje tijela, kao i sadržaj dokumenata vezanih za osnivanje i definisanje djelatnosti udruženja, te godišnjeg plana rada. Osnovne preporuke mentora su da preduzećima u udruženju privredne komore treba da:

- obezbijede usluge glasnogovornika,
- obezbijede dobru bazu podataka, kao i da
- obezbijede informacije o svim novitetima koji se dešavaju u svijetu IKT tehnologija značajnim za njihovo poslovanje.

Nakon mentorske posjete iz Beograda i Niša, projekat je u okviru radnog paketa 3 Snažniji partner organizovao i dvije studijske posjete u Italiju i Sloveniju.

U decembru 2013. predstavnici partnerskih komora su posjetili Privrednu komoru Trsta kako bi stekli nova znanja i iskustva o formiranju i funkcionisanju udruženja IKT. Predstavnici BiH komora su imali priliku da se upoznaju sa aktivnostima i uslugama koje Komora Trsta pruža svojim članicama, kao i sa sličnostima i razlikama u organizaciji i radu komora.

Datum i mjesto	Program studijske posjete	Svrha i zaključci sastanka
16.12.2013. Privredna komora Trsta	Komorski sistem BiH: <ul style="list-style-type: none"> ■ upravljanje aktivnostima komora ■ jačanje uloge komora 	Osnovne teme kako bi se uporedile aktivnosti BiH komora i italijanskih komora
	Promotivne aktivnosti komore kao način za jačanje njihove uloge i podrška MSP i potencijalnim investitorima (Aries): Neki IT alati koje Aries koristi u promotivnim aktivnostima: <ul style="list-style-type: none"> ■ Customer Relations Management (Aries) ■ Worldpass: sistematizacija institucionalnih informacija dostupna kod jednog javnog organa koji se bavi in internacionalizacijom 	Praktičan primjer upotrebe promotivnog alata i mogućnosti najnovijeg one-stop shop resursa koji se tiče institucija i internacionalizacije
	Radionica „Iskustva udruženja i institucija koje se bave IKT sektorom: upravljanje, donošenje odluka i promocija“	Federservizi: Manlio Romanelli, predsjednik Area Science Park: Lara Di Pace, Operativna jedinica za prenos tehnologije i Marina Kozlik, Innovation factory Srl
17.12.2013. DITEDI, Udine	Posjeta DITEDI Industrijski klaster digitalnih tehnologija - udruženje IKT preduzeća	Omar Londero, Privredna komora Udine, menadžer za internacionalizaciju Simone Pukšić, DITEDI Projekt menadžer Alessia Della Rossa, DITEDI, strateg za društvene medije
18.12.2013. Privredna komora Trsta	Uvođenje IKT u poslovanje i njihovo korišćenje u komorskim uslugama (poseban osvrt na alate za komunikaciju sa preduzećima)	Upotreba Privrednog registra za promotivne aktivnosti, kao alata koji omogućava pronalaženje preduzeća koja se bave određenim aktivnostima, te analize tržišta i poslovanja.

Šest najbolje ocijenjenih polaznika edukacije komorskih radnika organizovane u januaru 2015. je učestvovalo u drugoj studijskoj posjeti u februaru 2015. Iskustva stečena tokom ove posjete sigurno će naći primjenu u radu Komora u BiH. Primjena praksi i lekcija naučenih tokom posjete imaće za rezultat kvalitetnije pružanje usluga komorskim članicama. Informacije koje su prenesene domaćinima o projektu WeB i portalu Company Online, će doprinijeti povezivanju preduzeća i institucija iz BiH, Italije i Slovenije.

Datum i mjesto	Program studijske posjete	Svrha i zaključci sastanka
17.2.2015. Privredna komora Trsta	<ul style="list-style-type: none"> ■ Privredni registar Komore Trsta ■ Presentacija Internet stranice Komore Trsta i drugih IKT alata koji se koriste pri pružanju usluga članovima komore 	Delegacija je sa domaćinom Mikeleom Krosatom razgovarala o zajedničkom interesu za povezivanje i saradnju na novim projektima u budućnosti.
17.2.2015. Innovation Factory srl	<ul style="list-style-type: none"> ■ Presentacija AREA Naučnog parka ■ Presentacija Innovation Factory; ■ Razgovori sa ModeFinance, IKT početnikom koji se specijalizuje za finansijsko savjetovanje i ocjenu boniteta preduzeća; 	Poseban osvrt na aktivnosti na transferu tehnologija dao je Stephen Taylor, direktor marketinga, komunikacija i poslovnog razvoja. Poseban osvrt na podršku kreiranju inovativnih preduzeća dali su Fabrizio Rovatti, direktor i Marina Kozlik Mercatelli.
18.2.2015. Friuli Innovazione, Udine	<ul style="list-style-type: none"> ■ Presentacija Friuli Innovazione usluga podrške inovativnim start-upovima ■ Presentacije preduzeća stanara "Techno Seed" inkubatora ■ Sastanci sa: Confindustria IT Club FVG: Cristiano Di Paolo, koordinator kluba, Franco Campagna i Alessandro Tonetti i Privredna komora Udine: Omar Londero, koordinator agencije I.TER 	Detaljna rasprava o: <ul style="list-style-type: none"> ■ poslovanju centra za prenos tehnologija sa Mikelom Roso, ■ uslugama fonda za preduzeća i uslugama hostinga sa Elizom Mikel i ■ uslugama za razvoj preduzeća sa Frančeskom Pozar.
19.2.2015. Tehnološki park, Ljubljana	Presentacija Tehnološkog parka Ljubljana i usluga, Verica Nunić	Posebna pažnja je posvećena budućoj saradnji kroz projekte finansirane iz fondova EU.

Svim učesnicima sastanaka tokom tri dana posjete su prezentovani projekat WeB kao i portal www.col.ba kao alat koji tehnološki centri u saradnji sa preduzećima iz oblasti IKT mogu iskoristiti za povezivanje sa preduzećima koja su registrovana u bazi podataka Company Online.

33 Jačanje kapaciteta privrednih komora / osnivanje udruženja za IKT

Osnovni cilj udruženja za informaciono-komunikacione tehnologije je da stvori prepoznatljiv sektor za ovu oblast, koji će dati ogroman doprinos privredi. S tom namjerom, projekat WeB je stvorio sve predušlove za kvalitetnu pripremu ovih udruženja u obe entitetske komore i njihovo osnivanje.

Do kraja 2013. godine, projekat je prikupio mišljenja IKT preduzeća i inicijative za osnivanje udruženja. Zatim su entitetske komore definisale ostale korake i provele proceduru osnivanja udruženja za IKT.

Slobodan Dragičević, sekretar Udruženja za IKT u PK RS: “Naš zadatak biće i da određene izuzetno kvalitetne proizvode naših firmi predstavimo, prije svega domaćoj privredi, da bi domaći resurs mogli da što bolje iskoristimo, a onda da kroz sajmove predstavimo svoj rad stranom tržištu.”

U septembru 2013. i maju 2014. godine donesene su:

- Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o obrazovanju udruženja u Privrednoj komori Republike Srpske broj 01-916-4/13 od 25. septembra 2013. kojom se osniva Udruženje za informaciono komunikacione tehnologije za poslove interesa privrednih društava koja obavljaju djelatnosti softvera, hardvera i telekomunikacionih oblasti i
- Odluka o osnivanju udruženja broj PKF-469-2/14 od 20. maja 2014. kojom se osniva Udruženje IKT sektora u okviru organizacione strukture Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH.

Početak rada Udruženja za IKT u PK RS je obilježen sledećim aktivnostima:

- Generisane dvije inicijative: stvaranje tijela u nekom ministarstvu koje će sinhronizovati i uvažavati mišljenja ovih kompanija i djelovanje na organe za javnu nabavku da se tenderi ogromne finansijske vrijednosti objavljuju na uštrb domaćih privrednih kompanija;
- Projekat SIPPO – prezentacija u PKRS;
- Iniciran je projekat eBusiness 2014 u saradnji sa ETF BL i AB RS;
- Medijski nastup;
- „RS ICT Roadshow 2014“ sa mini Showroomom u pet područnih komora RS;
- Android aplikacija Privredne komore RS – PKRS;

U planu rada ovog udruženja u narednom periodu stoji da će komora pojačati aktivnosti u IT sektoru kroz organizaciju udruženja, te raditi na stvaranju tijela i komisija za potrebe institucija gdje će se koristiti znanja i stručnost lica u privrednim društvima a za potrebe realizacije značajnih projekata. Takođe Udruženje će provesti aktivnosti na povezivanju privrede i fakulteta, jačanju prenosa znanja, animiranju mladih ljudi da upisuju studije računarskog programiranja i sličnih struka i konferencije o IKT održati tradicionalnim i objavljuvati analize rada ovog sektora.

Udruženje IKT P/GK FBiH je konstituisano kao izraz iskazane potrebe privrednih subjekata iz ovog sektora da se organiziraju i kroz komorski sistem realiziraju svoje ciljeve. P/GK FBiH je prepoznala strateški značaj IKT sektora, i raspoložive kapacitete i infrastrukturu stavila u funkciju podrške ovom sektoru.

26.12.2014 - PRIVREDNA KOMORA FBiH - UDRUŽENJE IKT DIO MREŽE „THE BALKAN AND BLACK SEA ICT CLUSTERS NETWORK“

SARAJEVO, 26. decembra (FENA) - Menadžment Privredne komore Federacije BiH (PKFBiH) podržao je inicijativu Odbora IKT udruženja da se uključi u regionalne inicijative sa ciljem boljeg povezivanja sa drugim udruženjima iz IKT industrije. Mreža *“The Balkan and Black Sea ICT Clusters Network”* nedavno je održala inicijalni sastanak u Istanbulu u Turskoj, a u ime Komore potpisao Memorandum o razumijevanju, rečeno je za Agenciju Fena u PKFBiH. Članstvo mreže čine klasteri i udruženja iz zemalja regiona: Albanija (*AITA - Albanian ICT Association*), Bosna i Hercegovina (*Udruženje IKT pri Privrednoj komori FBiH, BIT - Alliance*), Bugarska (*Bulgarian ICT Cluster, Bulgarian Cluster Telecommunications, ICT Cluster Plovdiv*), Crna Gora (*Montenegrin IT Cluster*), Grčka (*HAMAC, Corallia*), Kosovo (*STIKK – Kosovo ICT Association*), Rumunija (*ICONIC Cluster i Cluj IT Cluster*), Srbija (*Vojvodina ICT Cluster, ICT NET, Ni Cat i ICT cluster of central Serbia Kragujevac*), Turska (*ODTÜ TEKNO-KENT*) i Makedonija (*MASIT*). Među ciljevima formiranja mreže su kreiranje okvira koji će intenzivirati saradnju IKT klastera i udruženja u regionu suočavajući se sa zajedničkim izazovima koji utječu na poslovne prilike u regiji, kao i širenje pristupa klasterima iz regije kao efikasnom alatu za potporu inovacijama malim i srednjim poduzećima. Memorandum o razumijevanju dosad je potpisalo 17 organizacija, uspostavljena je međusobna i ravnopravna komunikacija između članova Mreže, koja je predstavljena Evropskoj komisiji i BSEC-u, a poziv je upućen i ruskim, armenskim, gruzijskim i moldavskim organizacijama. (Izvor: www.kfbih.com, 26.12.2014.)

34 Obuke za zaposlene u privrednim komorama

Privredne komore u BiH su uvele novu uslugu za članove – savjetovanje malih i srednjih preduzeća o elektronskom poslovanju. Više od 30 zaposlenih u komorama su prošli obuku za pružanje ove usluge.

Datum	Mjesto	Obuka	Predavač	Broj učesnika	Broj privrednih komora	Prosječna ocjena zadovoljstva
30-31.7.2014.	Sarajevo	Trening za zaposlene u komorama za pružanje konsultantskih usluga iz IKT-a	Ranko Petrušić, Info ARS	26	10	3,61/4
Izvod iz programa:		<ul style="list-style-type: none"> ■ Osnovni koncept informacionih tehnologija ■ Značaj upotrebe računara i šta sve omogućava njihova upotreba ■ Tipovi i karakteristike računarskih sistema koji se koriste u poslovne svrhe ■ Informacione tehnologije i društvo, ergonomija ■ Sigurnost, autorsko pravo i zakonski propisi, zaštita privatnih podataka ■ Internet - karakteristike i osnovni servisi ■ Cloud servisi ■ Mobilni i tablet uređaji (mogućnosti primjene u poslovnom svijetu) ■ Komunikacije modernim informacionim sistemima ■ E-mail i poslovna komunikacija, prednosti i nedostaci ■ RSS Feed ■ Newsletter (MailChimp) ■ Internet oglašavanje: pravilan izbor kanala, prednosti i nedostaci, Google AdWords, Facebook Ads ■ Plaćanje putem interneta (kreditne kartice, PayPal, MoneyBookers i sl.) ■ Facebook stranice (značaj i mogućnosti) ■ Web sajt i blogovi (značaj za poslovanje, mogućnosti, iskustva iz prakse). 				

Radionica, jul 2014, Sarajevo

Nenad Vuković, Privredna komora Brčko Distrikta, generalni sekretar: „U narednom periodu korisne bi bile radionice koje bi uključivale praktičan rad sa alatima koji se koriste u poslovne svrhe – poslovna upotreba e-mail-a, web-a i društvenih mreža, te ePoslovanje i eBanking.“

Jasmina Đermanović, PPK Doboj: „Projekat bi trebalo u narednoj fazi da organizuje obuku o tome na koji način bi privredne komore mogle da unaprijede svoje poslovanje i usluge upotrebom savremenih alata u poslovanju.“

Datum	Mjesto	Obuka	Predavač	Broj učesnika	Broj privrednih komora	Prosječna ocjena zadovoljstva
29-31.1.2015.	Banja Luka	Elektronsko poslovanje i unapređenje odnosa sa članicama upotrebom IKT alata	Ranko Petrušić, Info Ars Banjaluka Dragan Varagić i Dragan Močević, Parametar Sarajevo	24	8	3,76/4
Izvod iz programa:		<ul style="list-style-type: none"> ■ MailChimp, Google pretraživanje, Google Docs; ■ Redefinicija veb sajta u odnosu na ciljeve organizacije: Na koji način redefinisati veb sajtove komora da bi se kvalitetnije predstavile njihove aktivnosti i prednosti aktivnog angažovanja kompanija u Komorskom sistemu ■ Poslovno korištenje društvenih medija: Razrada načina korištenja društvenih medija u kontekstu unapređenja komunikacije Komorskog sistema na internetu ■ Unapređenje odnosa sa članovima komora sa posebnim naglaskom na upotrebu IT alata ■ Načini promocije, kreiranje sadržaja i optimizacija za pretraživače - napredna obuka: Na koji način se kreiraju i unapređuju online sadržaji pod kontrolom komora za ostvarivanje poslovnih ciljeva 				

Zoran Berak, PPK Banja Luka: „Veoma koristan seminar. Mnogo izloženog se može primjeniti u praksi. Organizacija odlična.“

Dijana Komosar, PPK Banja Luka: „Uvijek je dobro vidjeti najbolje svjetske prakse i taj dio je za pohvalu. Ipak, primjeri dobrih praksi iz okruženja značili bi više.“

Elvira Kršo, P/GK Federacije BiH: „Profesor Varagić je osvježenje. Totalno je prodrmao moja razmišljanja, ne samo o poslu unutar Komore, nego i o sebi.“

Dragana Kokot, PK RS: „Odlična organizacija, prijatna atmosfera, interakcija predavača i učesnika u dovoljnom obimu, dovoljno mogućnosti za diskusiju, predavači profesionalno prezentovali materiju i ponudili kvalitetne ideje i odgovore.“

Radionica, januar 2015, Banja Luka

Radionica, januar 2015, Banja Luka

4 REZULTATI

Područna privredna komora Banja Luka i partneri u projektu WeB su od 2. do 5. decembra 2014. godine, u hotelu Bistrica na Jahorini, organizovali Konferenciju o informaciono-komunikacionim tehnologijama.

2-5.12.2014. Konferencija o IKT	broj organizacija	broj učesnika
UKUPNO	60	97
Privredna društva	24	35
Obrazovne institucije	8	14
Stručnjaci	10	10
Organi uprave	5	9
Privredne komore	10	26
Gosti iz inostranstva	3	3

Aktivnosti u okviru Konferencije su realizovane se kroz okrugle stolove, panel diskusije, te u vidu dvodnevne obuke predstavnika malih i srednjih preduzeća za korištenje IT alata u poslovne svrhe.

Sekretar udruženja za IKT u Privrednoj komori RS, kao i predsjednik Skupštine Udruženja u Privrednoj komori FBiH, prezentovali su rad svojih udruženja IKT u entitetskim komorama.

U okviru okruglog stola „Regulatorni okvir i zahtjevi EU u vezi sa informaciono-komunikacionim tehnologijama“, obrađene su važeće direktive Evropske unije kojima je regulisan IKT sektor, kao i direktive i druga akta u proceduri, ali i Strategija Evropa 2020, odnosno evropska strategija za pametan, održiv i inkluzivan rast, koja je usvojena kao odgovor na posljedice svjetske krize, te Digitalna agenda za Evropu, kao jedan od sedam stubova Strategije, čiji je cilj da pomogne evropskim građanima i privredi da postignu maksimalnu korist iz digitalnih tehnologija.

Drugog dana Konferencije, prisutni su obišli sajam IKT preduzeća organizovan tokom Konferencije.

U okviru radionice „Horizont 2020“ obrađeni su izvori finansiranja za privredna društva, s obzirom da je ovaj program najveći EU program za finansiranje istraživanja i inovacija. Radionicu je vodio Zoran Dimitrijević iz agencije Pređa iz Prijedora, nacionalna kontakt tačka za mala i srednja preduzeća programa „Horizont 2020“.

Učesnici su upoznati i sa mogućnostima za unapređenje poslovanja upotrebom IT alata u poslovne svrhe. Ranko Petrušić iz InfoArs-a je prezentovao okupljenima različite alate koji bi im mogli pomoći i olakšati u svakodnevno poslovanje. Šta je to „cloud“ tehnologija, koliki je njen značaj te kako se koristi na Konferenciji je objasnio Bojan Vujić iz preduzeća „Teleklik“, koje u svom poslovanju koristi i nudi razna „cloud“ orijentisana rješenja za lakše i jeftinije funkcionisanje preduzeća. Dragan Davidović, *Channel Manager SEE Kaspersky Lab* je prezentovao kompletno rješenje zaštite za preduzeća i ustanove. Lejla Hadžiabdić iz Mikrosofta je predstavila paket *Office 365* „cloud“ orijentisano rješenje poznato većini korisnika kao desktop varijanta. Takođe, predstavljen je i *Windows10*, i to drugi put u BiH, nakon premijerne promocije u Banjaluci.

Zaključci prva dva dana rada Konferencije usmjereni su uglavnom na potrebu prepoznavanja IKT sektora kao privredne grane koja može da utiče na razvoj privrede i društva, povećanje BDP i zaposlenja, ali i da je za rast i jačanje ove oblasti neophodno kreirati adekvatan regulatorni okvir, modele podrške IKT sektoru, povoljnije uslove za širenje mreža i usluga, te podizanje digitalnih vještina, kako privrednih društava, javnih institucija, tako i građana.

Trećeg i četvrtog dana Konferencije, predstavnici malih i srednjih preduzeća su prisustvovali treningu na temu elektronskog poslovanja i sigurnosti elektronskog poslovanja.

Na Internet stranici www.col.ba se nalazi publikacija o rezultatima Konferencije.

” **Srećko Stojaković, direktor PPK Doboj:** „Kroz realizaciju WeB projekta, svi učesnici – kako komore tako i IKT sektor i zainteresovana MSP – imali su jedinstvenu priliku da se sretnu licem u lice, razmjenjuju iskustva i dogovaraju poslove, te upoznaju jedni druge, a što je posebno značajno sa aspekta promocije domaće IKT ponude. Inicijative upućene organima državne uprave zasnovane su na potpuno praktičnoj osnovi npr. nedvosmisleno je utvrđeno da tržište rada traži IKT kadrove potpuno različite od onih koji nude naše obrazovne ustanove. Postignuća projekta ovakve vrste definitivno će doprinijeti razvoju IKT sektora i efikasnijoj upotrebi IKT alata i tehnologija u MSP.“

Konferencija IKT, decembar 2014, Jahorina

5 VIDLJIVOST

Aktivnosti na promociji projekta i njegovih ciljeva pripremao je i realizovao Tim projekta.

Nakon potpisivanja Ugovora o grantu, u martu 2013. organizovan je početni sastanak projekta kako bi se zainteresovane strane upoznale sa projektom, te kako bi se raširile informacije o konzorcijumu, kreirale veze sa drugim učesnicima, inicirale javne rasprave...

U svrhu transparentnosti projekta pripremljena je projektna Internet stranica www.col.ba koja sadrži sve rezultate projektnih aktivnosti. Projektne letak je pripreman dva puta. Prvi, štampan po otpočinjanju projekta, sadržavao je osnovne podatke o projektu, iznos EU finansiranja, partnere i ciljeve. Drugi letak je štampan pred IKT konferenciju i opisao je do tada postignute rezultate projekta.

Svi WeB događaji su ostvarili medijsku pažnju. Tokom realizacije projekta zabilježen je niz članaka u javnim glasilima u oba entiteta, TV nastupa, tekstova koje su komore partneri objavljivali u svojim pisanim i elektronskim glasilima.

Tokom prva tri mjeseca 2015. posebna pažnja je posvećena kampanji koja promovira jedan od najznačajnijih rezultata projekta - Internet stranicu *Company Online* ili www.col.ba. U tu svrhu, štampan je promotivni letak i baneri, te je pripremljen film „Privreda on line“ koji je emitovan na televiziji u udarnom terminu, a može se pogledati i na www.col.ba

Projekat je takođe izradio i započeo distribuciju informativno-edukativne brošure o ePoslovanju za mala i srednja preduzeća u BiH, koja sadrži kratka uputstva o IT alatima za poslovne svrhe.

Na samom kraju projekta partneri u projektu su održali završnu konferenciju za novinare, kako bi još jednom javnosti prikazali rezultate postignute u 27 mjeseci trajanja projekta, te najavili nove aktivnosti na jačanju saradnje privrednih komora na unapređenju privrednog ambijenta i promociji elektronskog poslovanja u BiH.

Početni sastanak projekta WeB, mart 2013, Banja Luka

Goran Račić, predsjednik PPK Banja Luka: „Izuzetno smo ponosni na WeB. Smatram da je ovo metod rada kojim su zadovoljne i članice komore i zaposleni. Aktivnosti i rezultati projekta su osmišljeni prema zahtjevima privrede, naši zaposleni su obezbjedili sufinansiranje, ostvarena je saradnja sa partnerima širom BiH, a svi zajedno kroz provođenje aktivnosti projekta prilagođavamo načine rada novom vremenu i evropskim principima. Privredne komore na ovaj način ponovo dokazuju da su svjesne zadataka koje pred njih stavljaju promjene na svjetskom tržištu i pristupanje Evropskoj uniji.“

Ova brošura je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj brošure je isključiva odgovornost PKRS – Područne privredne komore Banja Luka i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije.

This publication has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of Chamber of Commerce and Industry of Banja Luka Region and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

